

LOPEND VUURTJE

WIJKBLAD VAN DE HERVORMDE GEMEENTE
JOHANNESKAPEL & DE GEREFORMEERDE PETRAKERK

EERSTE JAARGANG
NUMMER 10
juli/augustus 1996

GEDENKT DE GEVANGENEN ALS MEDEGEVANGEN

GESPREK MET DS. JAN EERBEEK.

Scheveningen, Huis van Bewaring. Alle deuren gaan achter me op slot, sleutels, lange gangen, waar het zonlicht niet doordringt. Door de ramen zie ik cellen met tralies en veel mensen die in een beperkte ruimte rondlopen, een luchtplaats ...

Ds. Jan Eerbeek, justitiepredikant bij het Huis van

Bewaring voor volwassenen,

ontmoet ik in het Penitentiair Complex Scheveningen. Sinds 1979 werkt hij in het justitiepastoraat.

Aanleiding voor het gesprek vormen de gespreks-groepen over criminaliteit, vergelding en vergeving, en de dienst in de Johanneskapel op 12 mei j.l., waarin hij voorging en waarover velen enthousiast waren. Beide hebben iets losgemaakt bij mensen. Het gevoel dat wij het daar niet bij kunnen laten, dreef mij de gevangenis in.

Mijn eerste vraag: Waarom koos u voor het justitiepastoraat?

„In het evangelie gaat het vooral om de zorg voor het leven, om mensen in kwetsbare posities. Deze mensen ontmoet je op een ziekbed en in de gevangenis. In de gevangenis ontdek je waartoe je als mens op deze wereld in staat bent. Het evangelie geeft je woorden die je eigen woorden te boven gaan. Een gedetineerde zei eens: „Wat zou het mooi zijn, als al die woorden waar waren.“ In een uiterste situatie biedt het evangelie perspectief op heelheid. Dat kun je bieden, dat ervaren mensen hier, dat ervaar je hier zelf.

Gedetineerden leven tussen muren, maar voor de kerk van Christus zijn er geen muren“.

„Mensen vragen me weleens: „Zijn ze zich nou bewust van hun zonden, praten ze daarover?“. Praten over je schuld, je tekort is niet gemakkelijk. Daar is een veilige omgeving voor nodig en een `je aanvaard weten'. Je kwetsbare kanten tonen, daar is een sfeer van vertrouwen voor nodig. Dat geldt precies zo ook buiten de gevangenis. Ook in een gespreksgroep van de kerk bijvoorbeeld, ga je niet zo direct diep persoonlijke dingen als tekortkomen in je leven bespreken. In de gevangenis proberen we in het pastorale contact vooral ook vertrouwen op te bou-

wen, waardoor mensen zich kunnen gaan uiten. Wat als een rode draad door veel van die gesprekken heenloopt, zijn de achterstanden die veel gedetineerden hebben in hun persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling. Ook is er een toenemend aantal met grote psychische problemen.

Ds. Eerbeek noemt het justitiepastoraat „een boeiend stukje kerkewerk“. Het Huis van Bewaring voor volwassenen telt 280 gedetineerden. De helft heeft zich ingeschreven bij predikant of pater. Velen hebben gelovige wortels en zijn betrokken bij de kerk in de gevangenis. Ds. Eerbeek: „Mensen buiten de muren denken weleens dat gevangenen hier naar de kerk gaan voor de koffie met cake. Onderzoek naar de reden van kerkbezoek in gevangenis heeft aange- toond, dat het vooral existentiële motieven zijn die gevangenen naar de kerk drijven. Waar word je zo zeer geconfronteerd met jezelf en met het leven, als in het isolement. Juist hier krijgen mensen grote behoefte aan geborgenheid en troost. Zij zoeken een geestelijk thuis. Dat vinden zij in de kerkelijke gemeenschap in de gevangenis. Er vinden groepsgesprekken en individuele gesprekken plaats. De uitkomsten worden gebruikt in de kerkdienst. De dienst volgt een liturgie, waarbij veel gebruik wordt gemaakt van symbolen, bijvoorbeeld: ieder steekt een kaars aan, men kan voor de zegen foto's en kaarten van familieleden of vrienden op de tafel leggen, en na de dienst krijgt iedereen een bloem. Het evangelie krijgt hier handen en voeten.“

Ter illustratie vertelt hij een verhaal van een Dienst der Gaven: „Gedetineerden hebben geen geld, daarom kregen zij zaadjes om te planten. Vrijwilligers brachten de plantjes naar Uitzicht. Enkele ouderen van Uitzicht waren daar zo enthousiast over, dat zij besloten de gedetineerden te bedanken tijdens een dienst in het Huis van Bewaring. Een oude mevrouw die moeilijk liep, had grote problemen met de trap naar de kerkzaal. Terwijl zij daar stond, kwamen er enkele grote bonken van kerels aan met van dat opgestoken haar en tatoeages.

Eén van hen liep op haar toe, gaf haar een arm en hielp haar de trap af. Na afloop van de dienst, zei hij: „Kom oma, zal ik u even naar boven brengen?“ Gearmd liepen zij weg, ze lieten elkaar niet meer los. `Oma' zei later: „Voor de dienst dacht ik: Je kunt niet meer veilig over straat lopen. Na de dienst liepen we gearmd de trap op.“ Daarna is hij nog regelmatig bij haar op bezoek geweest, toen hij vrij was. En zij kocht koekjes en sigaren, speciaal voor hem. Hij vertelde later: „Oma heeft geloof ik niet zoveel bezoek, daarom ga ik maar naar haar toe“.

„Gedetineerden waarden het heel erg als er bezoek komt. Gedenkt de gevangenen, als medegevangenen. De wederkerigheid van het woordje `als' daar gaat het om. Dat ervaar je hier. Dat ervaren de vrijwilligers die hier en in Exodus werken. Eerst komen ze voor de gevangenen, later komen ze voor zichzelf. Hier blijkt van hoe vitale betekenis de kerk kan zijn. Tachtig vrijwilligers vinden voor de kerstdagen in Exodus is geen probleem. Er zijn wachtlijsten.”

Exodus is een project van de kerken om ex-gedetineerden te leiden naar een plaats in de samenleving. Het is gestart met een opvanghuis aan de Frankenslag. Er is een flat in Zoetermeer, een nieuw project in Utrecht en er zijn plannen voor Alkmaar. Vier keer per jaar leiden de justitiepredikanten en -aalmoezeniers een dienst voor de Exodus-doelgroep in de Julianakerk. Deze diensten spreken grote groepen mensen aan. Hij is wat de kerk betreft hoopvol gestemd. „Natuurlijk zijn er problemen. In het Statenkwartier was men in het begin allesbehalve gelukkig met de komst van Exodus.” Hij vindt dat je heel nuchter moet zijn in deze zaken. Hij begrijpt de angst, zeker als je met criminaliteit geconfronteerd bent geweest. Exodus is nu een deel van de buurt geworden, en volledig geaccepteerd.

Tijdens de gespreksgroepen over criminaliteit, vergelding en vergeving is nagedacht over de vraag: Zijn wij een gemeenschap waarin voor ieder mens plaats is, waarin mensen verder kunnen? Ds. Eerbeek reageert heel positief op de gespreksgroepen: „Ik waardeer het dat ds. Eikelboom het onderwerp bespreekbaar heeft gemaakt. Er heeft zich een bewustwordingsproces voorgedaan. Mensen hebben vaak een gevoel van onvermogen om met (ex-)gedetineerden en hun familie om te gaan. De problemen zitten in de taboesfeer”.

Hoe kunnen we nu verder als wijk, als individu?

„Wat je kunt bieden als kerkgemeenschap is:

1. Realiseer je het lot, de schaamte en het isolement van de (ex-)gedetineerde en zijn/haar familie. Op een hete middag aan de Van Alkemadelaan voor de poort wachten met files naar het strand achter je en het risico dat bekenden je zien, als je op bezoek gaat bij je man. Toon betrokkenheid, creëer een sfeer van vertrouwen en openheid waarin mensen hun verhaal kwijt kunnen.

2. Als je de achtergronden kent, kun je blokkades opheffen. Je kunt mensen uit hun isolement halen. Als werkgever kun je de problemen bespreekbaar maken en een plek creëren voor een ex-gedetineerde. Ook Exodus voert open gesprekken met werkgevers. Je kunt anti-discriminerend werken.

3. Exodus werkt plaatsvervangend voor de kerken. Je kunt de projecten financieel steunen. Je kunt als vrijwilliger werken in een gevangenis, je kunt met een groep uit je gemeente regelmatig diensten bezoeken. Belangrijk is hierbij dat je je ervaringen met gedetineerden terugkoppelt naar je eigen kerk, daardoor groeit begrip en betrokkenheid.

4. Dit is eigenlijk het belangrijkste punt: Leer eruit dat je als kerk laagdrempeliger moet zijn in je wijk, veel toegankelijker. Mensen moeten de kerk ook buiten de muren weer kunnen vinden, zodat de bronnen van de kerk weer gaan lopen.

Tijdens mijn bezoek aan de Johanneskapel dacht ik: Zoveel mensen die verbonden zijn. Dat geeft hoop!” Het indrukwekkende gesprek met de bewogen justitiepredikant, Jan Eerbeek, in Het Huis van Bewaring heeft me goed gedaan. Ik kom er beter vandaan dan dat ik er gekomen ben. Maar de gedachte: Ook hier kunnen we het niet bij laten, heeft me niet meer losgelaten. Binnen de muren vind je iets, waar je buiten over heen leeft. Zij hebben ons nodig, wij hebben hen nodig. Gedenkt de gevangen als medegevangenen!

Renske van Es.

AGENDA

Kerkdiensten

Datum	Waar ?	Voorganger	Dienst	Collecte(n)
7 juli	Petrakerk	ds. J. C. Eikelboom	SOW	Werelddiaconaat/Jeugdwerk
14 juli	Petrakerk	ds. J.C.Eikelboom	SOW/doop	wijk/D/E
21 juli	Petrakerk	ds. J. F.Mos	SOW	land. diac.instell/tekort kerk
28 juli	Petrakerk	hr. J. H. Gerritsen	SOW	Wereldd./tekort kerk
4 aug.	Johanneskapel	ds. A. C. Langedijk	SOW	D/K/Vokabel
11 aug.	Johanneskapel	ds. H. R. Smid	SOW	D/K/NBG
18 aug.	Johanneskapel	ds. J. C. Eikelboom	SOW	D/K/Bloemenfonds
25 aug.	Johanneskapel	ds. J. C. Eikelboom	SOW	D/K/Onderhoud lift

D=Diaconie, K=Kerkvoogdij, NBG=Bijbelgenootschap

Begintijdstip kerkdiensten: 10.00 uur, tenzij anders vermeld

AGENDA OVERIGE ACTIVITEITEN

Wanneer?	Hoe laat?	Wat?	Waar?
di 2 juli	20.00 uur	Afsluiting leerkring seizoen 95/96	Druivenstraat 26